

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av härbret på fastigheten Borgmästaren 6 i Härnösand, Ångermanland

Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av härbret på fastigheten Borgmästaren 6 i Härnösand, Ångermanland*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:79). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

6 September 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:70
Hans Linderson**DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV HÄRBRET PÅ FASTIGHETEN
BORGMASTAREN 6 I HÄRNÖSAND, ÅNGERMANLAND****Uppdragsgivare:** Jämtli, Björn Olofsson, Box 709, 831 28 Östersnd**Område:** Härnösand **Prov nr:** 85280-85290 **Antal borr+sågprov:** 9(1 dubblett)+2**Dendrokronologiskt objekt:****Resultat:**

Dendro nr:	Provnr; V=väggstock	Träd- slag	Antal år; (1 radie om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv- året)	kommentar (mer vågad datering inom parentes) Beräknat groddår ± 10
85280	1;syllram	Tall	255	Sp 115, W	1734	1735±1	(V 1735/36);1460
85281	2;V B4	Tall	222+3	Sp 100, W	1731+c3	1734 ± 1	;1450
85282	3;V B3	Tall	104	Sp 42, W	1735	V 1735/36	;1610
85283	4;V B15	Tall	130	Sp 46, W	1735	V 1735/36	;1580
85284	5;V C10	Tall	119	Sp 57, W	1735	V 1735/36	;1590
85285	6;Takås 2A	Tall	141	Sp 69, W	1735	V 1735/36	;1570
85286	7;Nockås	Gran	41	W	Ej datering		
85287	8;V C5	Tall	104	Sp 57, nära W	1733	1735 ±2	(V 1735/36);1600
85288	9; V C5	Tall	114	Sp 59; W	1735	V 1735/36	;1600
85289	10;Syllram C	Gran	104;2	W	1735	V 1735/36	;1610
85290	11;Mushylla	Tall	256+3;4	Sp 82, W	1735	V 1735/36	3 ej utvecklade ÅR;1400

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabell

Virket dateras entydigt så att avverkningen har skett **vinterhalvåret 1735/36** trots att provtagningen är spridd. Några prov har fått en liten felmarginal beroende på att tillväxten har stannat av så att ingen årsringsbildning har skett i provtagningspunkten. Detta är mest vanligt i träd med hög ålder, alltså i slutet av tillväxten. Då kan det vara svårt att analysera det precisa antalet årsringar som saknas, exempel prov 1 och 2. I prov 11 har detta inte varit något problem eftersom "problemet" uppträder mitt i årsringsserien.

Byggnaden är således byggd efter stadsbranden 1721. Flera av träden har dock många år på nacken, äldsta groddåret har beräknats till omkring år 1400. Proveniensen är relativt lokal.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarmed) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891